

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בלשון

11281 70%

מועד קיץ תשפ"ד 2024

הפתרון נכתב על ידי מיה צלח גפני ואסף גבעתי
מצוות מורי רשת החינוך אנקורי

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

קראו את המאמרים 1–3 שבנספח 1 המצורף, וענו על כל השאלות 1–5 שלפניכם. הקפידו על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

1. א. לפניכם תיאורים של ארבע פעולות (1)–(4), ולאחר כל תיאור יש שאלה. הקיפו את התשובה הנכונה על השאלה שלאחר כל תיאור. ענו על פי המאמרים. (4 נקודות)
- (1) בזמן המלחמה האירו מדינות שונות ברחבי העולם בניינים בנורות שיצרו את צורת דגל ישראל. האם פעולת המדינות מבטאת סולידריות? כן / לא
- (2) חברת הסעות נשכרה על ידי העירייה כדי להסיע ילדים מיישובים מפונים ל"יום כיף". האם הפעולה של חברת ההסעות מבטאת סולידריות? כן / לא
- (3) בתקופת המלחמה סייע אזרחי ישראלי לנפגעי המלחמה בכל מה שנדרש, והתנה זאת בצילום מעשיו ובפרסומם. האם פעולת האזרח הישראלי מבטאת סולידריות? כן / לא
- (4) בתקופת המלחמה אנשים רבים תלו על צווארם דסקית ובה הכיתוב: "השיבו אותם הביתה". האם פעולת האנשים מבטאת סולידריות? כן / לא

ב. בחרו מסעיף א באחת מן הפעולות שאינה מבטאת סולידריות, ציינו את מספרה, ונמקו את תשובתכם על פי מאמר 1. (3 נקודות)

מספר הפעולה: 3/2

מי שפועל מתוך סולידריות אינו מפיך מכך תועלת אישית, אלא תועלת עבור הכלל בלבד. בדוגמאות הנ"ל חברת ההסעות/האזרח הפיקו תועלת אישית-כספית/ יחסי ציבור-לפעולתם, ולכן המניע המרכזי לא יכול להיות מוגדר כסולידריות.

2. מאמר 1 הוא מאמר עיוני-מיעדי. לפניכם רשימה של חמישה מאפיינים של כתיבה. הקיפו שני מאפיינים של סגנון כתיבה עיוני-מיעדי הבאים לידי ביטוי במאמר 1. (4 נקודות)

- שימוש רב בדימויים, במטפורות ובלשון ציורית
- הסברים רבים של מושגים
- טענת כותב ברורה ונחרצת
- כתיבה אובייקטיבית בלי הבעת עמדה של הכותב
- טענות נגד רבות

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

3. א. מהו החשש המשותף שכותבי המאמרים 2 ו-3 מעלים? (4 נקודות)

שתופעת ההתנדבות והסולידריות שהופגנה בין אזרחי ישראל היא קצובה בזמן, ולא תוכל להימשך עוד זמן רב.

ב. על פי כל אחד משני המאמרים, מאמר 2 ומאמר 3, מה אפשר לעשות כדי למנוע את התממשותו של חשש זה?

(4 נקודות)

על פי מאמר 2: יש לשמר את האמון בין חברי הקבוצה ואת התחושה שמידת ההקרבה של כולם היא שווה.

על פי מאמר 3: יצירת סדר חברתי חדש של התארגנויות עצמאיות ומקומיות "קומונינג" שנוצרות בשטח ואינן שייכות למוסדות המדינה.

4. ענו על שני הסעיפים שלפניכם על פי מאמר 3.

א. על פי מאמר 3, מהי תרומתה של הסולידריות לפרט עצמו הפועל למען האחרים? (3 נקודות)

הפרט זוכה בתחושת משמעות שמגרשת ולו לשעות ספורות את תחושת חוסר האונים.

ב. על פי מאמר 3, מהו היחס שבין סולידריות לקומונינג? הקיפו את התשובה הנכונה. (3 נקודות)

(1) קומונינג מונע את המשך הסולידריות.

(2) קומונינג הוא ביטוי לסולידריות.

(3) סולידריות היא תחליף לקומונינג.

(4) סולידריות היא התולדה של קומונינג.

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

בפרק זה חמש שאלות, 7-11 (לכל שאלה – 12 נקודות).
תוכלו לענות, באופן מלא או חלקי, על כל השאלות בפרק זה, אך מספר הנקודות שתוכלו לצבור בפרק לא יעלה על 40 נקודות.

7. א. לפניכם שלושה משפטים.

ויתור/הסתייגות

I. בתקופת הקורונה המגבלות על ההתקהלות היו מחמירות מאוד (אך הציבור הישראלי עמד בהן).
איחוי (מחובר)

II. בסוף המאה התשע עשרה נוספה למושג "סולידריות" משמעות פוליטית בעקבות התארגנויות של

עובדים נגד מעסיקים בנוגע לזכויותיהם. פשוט

פסוקית לוואי

III. יש דברים רבים שאנחנו יכולים לעשות לשימור העשייה החברתית גם ביום שאחרי המלחמה.
מורכב

- (1) ציינו ליד כל אחד מן המשפטים את הסוג התחבירי שלו.
- אם המשפט מורכב, תחמו את הפסוקית/הפסוקיות שבו, וציינו את התפקיד התחבירי שלה/שלהן.
 - אם המשפט מאוחד, ציינו מעליו את הקשר הלוגי שבין איבריו.

(2) המירו את משפט II במשפט מורכב בעל פסוקית זמן.

בסוף המאה ה-19 נוספה למושג "סולידריות" משמעות פוליטית לאחר שעובדים התארגנו נגד מעסיקים בנוגע לזכויותיהם.

ב. לפניכם משפט פשוט.

ת. סיבה נשוא נושא לוואי מושא לוואי
בעקבות האירועים תזדקק החברה הישראלית לריפוי רחב היקף.
נתחו את המשפט: ציינו מעל המילים שבמשפט את התפקידים התחביריים שלהן.

8. א. לפניכם שני משפטים מורכבים, ובהם פסוקיות המסומנות בקו.

פסוקית לוואי

I. מי שמצטרף לארגוני התנדבות, נחשף ליצירתיות ולרוח האנושית הנאות לידי ביטוי בארגונים אלה.

פסוקית תיאור תכלית

II. כדי שתתקיים סולידריות לאורך זמן, חשוב שישמר האמון בין החברים בקבוצה.

(1) מהו התפקיד התחבירי המשותף לשתי הפסוקיות המסומנות בקו? נושא

(2) בכל אחד מן המשפטים I ו-II יש פסוקית נוספת, שאינה מסומנת בקו.

בכל משפט תחמנו את הפסוקית הנוספת, וציינו מעליה את התפקיד התחבירי שלה.

ב. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם יש חלק כולל.

I. בחברה סולידרית יש התנדבות רבה, מתן עזרה ותמיכה רחבה.

II. כל אחד מן החברים בקבוצה פועל ממניעים כנים של דאגה לזולתו ולא מסיבות אישיות.

(1) מתחו קו מתחת לחלק הכולל בכל אחד מן המשפטים.

(2) השלימו את הטבלה שלפניכם – ציינו את התפקיד התחבירי של החלק הכולל בכל משפט ואת

הקשר הלוגי שבחלק הכולל.

משפט	התפקיד התחבירי של החלק הכולל במשפט	הקשר הלוגי בחלק הכולל
משפט I	נושא	הוספה
משפט II	תיאור (סיבה)	ניגוד

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

9. א. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם יש הסגר.

- I. סולידריות היא תחושת שייכות של אדם למעגל חברתי, לפי הסוציולוג אמיל דורקהיים.
- II. ודאי יש דברים שאנחנו כחברה יכולים לעשות לשימור העשייה החברתית המשותפת.
- (1) מתחו קו מותחת להסגר בכל אחד מן המשפטים.
- (2) הסבירו את תרומתו של ההסגר בכל משפט.

משפט I: הפניה למקור המידע והגברת האמינות.

משפט II: הבעת וודאות.

ב. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם יש תמורה.

- I. המושגים: אמון, אכפתיות ואחוה קשורים קשר ישיר בסולידריות.
- II. היום, בתקופה הקשה של מלחמת אוקטובר 2023, נדמה שאמון הציבור נתון לחברה הישראלית. השלימו את הטבלה שלפניכם – העתיקו מכל משפט את התמורה ואת המילה שהיא ממירה, וציינו את התפקיד התחבירי של המילה שהתמורה ממירה.

התמורה	המילה שהתמורה ממירה	התפקיד התחבירי של המילה שהתמורה ממירה
משפט I אמון, אכפתיות ואחוה.	המושגים	נושא
משפט II בתקופה הקשה של מלחמת אוקטובר 2023	היום	תיאור (זמן)

10. לפניכם קטע.

המועצה הישראלית להתנדבות ערכה סקר בקרב אלף משיבים. על פי נתוני הסקר, שיעור המתנדבים פועל, נושא מתחילת המלחמה הוא כמעט חמישים אחוז. כמעט מחצית מהמתנדבים בעת מלחמת מתנדבים גם בשגרה. רוב המתנדבים בוחרים לסייע באיסוף מוצרים באריזה ובחלוקת ציוד ומזון. רוג'ית בה מנכ"לית המועצה הישראלית להתנדבות, מציינת: "במציאות שבה יש מאות אלפי מפונים, שיעור התנדבות של כמעט חמישים ש"ת, לוואי אחוז הוא נתון מרשים שמלמד על הסולידריות בחברה הישראלית ועל החוסן שלה."

א. בקטע סומנו רק הנקודות בסופי המשפטים. הוסיפו סימני פיסוק בקטע לפי ההנחיות שלפניכם.

- פסקו הסגר.
- פסקו תמורה.
- פסקו מירכאות ונקודתיים לציון דיבור ישיר.
- סמנו פסיק אחרי פסוקית לוואי.
- סמנו פסיק בין חלקים כוללים.

ב. בקטע סומנו בקו שלוש מילים.

ציינו מעל כל אחת מן המילים המסומנות בקו את התפקיד התחבירי שלה ואת חלק הדיבור שבו היא משמשת בקטע.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

11. א. לפניכם משפט מורכב.

פעילי התנועה "אזרחים למען אזרחים", שנחשפו לבקשות סיוע של משפחות נזקקות, עזרו להן ככל האפשר. המירו את המשפט במשפט מורכב בעל פסוקית סיבה.

משום/כיוון שפעילי התנועה "אזרחים למען אזרחים" נחשפו לבקשות סיוע של משפחות נזקקות, הם עזרו להן ככל האפשר.

ב. לפניכם שתי אמירות בנושא סולידריות.

I. מעולם איש לא נהיה עני כשנתן משלו לזולת. (אנה פרנק)

II. כאשר עכבישים פועלים יחד, הם יכולים לקשור אריה. (פתגם אתיופי)
סמנו בקו את כל הנשואים בשתי האמירות.

ג. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם המילה "יש" מסומנת בקו.

I. כדי לענות על שאלה זו יש להתייחס למושג "אמון".

II. בחברה כזאת יש גם שיעור גבוה של התנדבות.

כתבו את המשמעות של המילה "יש" בכל אחד מן המשפטים.

המשמעות של "יש" במשפט I: מודאליות (צריך)

המשמעות של "יש" במשפט II: קיום

ד. לפניכם שלושה משפטים, ובהם מילים המסומנות בקו.

נשוא

I. אין טובה גדולה יותר מהגשת עזרה לאחיד.

אוגד

II. סולידריות לא פורמלית אינה מכורח צו או חוק.

נושא

אוגד

III. הסולידריות היא רבת כוח, והיא מתגברת במיוחד בשעות משבר.

כתבו מעל כל מילה המסומנת בקו את התפקיד התחבירי שלה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה חמש שאלות, 12-16 (לכל שאלה – 12 נקודות).
 תוכלו לענות, באופן מלא או חלקי, על כל השאלות בפרק זה, אך מספר הנקודות שתוכלו לצבור בפרק לא יעלה על 40 נקודות.

12. א. לפניכם קטע, ובו פעלים מודגשים.

במדעי החברה **התעורר** העניין בסולידריות כמושג, ה**מעלה** את השאלה מה מחבר אותנו זה לזה. סולידריות היא גורם חיוני לקבוצות ש**מענינות** ליצור לכידות, אך היא **כרוכה** גם במחיר מסוים. עם זאת לא תמיד סולידריות יכולה **להועיל** לאדם או לקבוצה שעימם **מזדהים**.

בטבלה שלפניכם נתחו את הפעלים המודגשים בקטע – ציינו את השורש ואת הבניין של כל פועל.

הפועל	השורש	הבניין
התעורר	ע-ו-ר	התפעל
מעלה	ע-ל-ה	הפעיל
מענינות	ע-נ-נ	פועל
כרוכה	כ-ר-כ	פעל (קל)
להועיל	ו-ע-ל	הפעיל
מזדהים	ז-ה-ה	התפעל

ב. לפניכם ארבעה פעלים מודגשים.

כ-נ-י/ה

נכונים, מכינים, מכוננים

(1) מבין ארבעת הפעלים המודגשים הקיפו את הפועל ה**נוצא** דופן מבחינת השורש, וכתבו מעליו את השורש שלו.

(2) בטבלה שלפניכם מיינו את ארבעת הפעלים המודגשים על פי הבניין.

נפעל	פיעל	הפעיל
נכונים	מכוננים	מכינים

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

13. א. לפניכם קטע, ובו שלוש מילים מודגשות.

ההתנדבות של הציבור בתקופת המלחמה הייתה **תְּגוּבָה** על מצב חירום. התנדבות זו בדרך כלל **גוֹבָה** מחיר מן הפרט, ומידת ההקרבה של הציבור בתקופה זו **גְּבוּהָה** יותר מבזמנים רגילים.

ציינו ליד כל מילה את השורש שלה, וכתבו פועל מאותו השורש על פי ההנחיות.

- **תְּגוּבָה** השורש: ג-ו-ב; פועל מאותו השורש, בבניין הפעיל, בזמן עבר ובגוף מדבר: הגבתי
- **גוֹבָה** השורש: ג-ב-ו; פועל מאותו השורש, באותו הבניין, בזמן עבר ובגוף מדבר: גביתי
- **גְּבוּהָה** השורש: ג-ב-ה; פועל מאותו השורש, בבניין קל, בזמן עבר ובגוף מדבר: גבהתי

ב. לפניכם משפטים, ובהם מילים מודגשות וממוספרות.

- כדי לרכז את כל מיזמי ההתנדבות **נִצְרוּ** (1) טפסים מקוונים ייעודיים.
- **נָצַר** (2) לְשׁוֹךְ מְרַע וּשְׁפָתֶיךָ מִדְבַר מְרָמָה. (תהלים לד, יד)
- אני שולח לך **צְרוּר** (3) ברכות ואיחולים ליום הולדתך.
- במחנה הקיץ אמר המדריך: "עם שחר **נָצַר** (4) על המחנה של השבט השכן".
- סודך **נָצוּר** (5) בליבי.
- ה**מְצוּר** (6) על ירושלים החל בעשרה בטבת.
- מגוון **יְצוּרִים** (7) החיים במים נמצאו בבריכות חורף.

מבין שבע המילים המודגשות צרו שלושה זוגות של מילים, שלכל זוג שורש משותף. ציינו את מספרה של כל מילה, וכתבו את השורש המשותף לכל זוג.

זוג I: _____ (1) , _____ (7) השורש המשותף: ו-צ-ר

זוג II: _____ (2) , _____ (5) השורש המשותף: נ-צ-ר

זוג III: _____ (4) , _____ (6) השורש המשותף: צ-ו-ר

ג. לפניכם משפט, ובו זוג פעלים מודגש. הקיפו את צורת הפועל התקינה בהקשר של המשפט.

- בימינו הציבור לרוב **נִעְנָה** / **נִעְנָה** לפעולות של התנדבות.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

14. א. לפניכם קטע, ובו צורות בינוני מודגשות.

המועצה הישראלית להתנדבות ערכה סקר בקרב אלף משיבים, ולפיו חמישים אחוז מן המשיבים השתתפו בפעילויות התנדבות מתחילת המלחמה, וכמחצית מהמתנדבים בעת מלחמה **מתנדבים** גם בשגרה. עוד עולה מן הסקר כי רוב ה**מתנדבים** שייע בוחרים לסייע באיסוף מוצרים לתרומות. מנכ"לית המועצה הישראלית להתנדבות ציינה כי שיעור התנדבות של כמעט חמישים אחוז במציאות שבה יש מאות אלפי **ש"ע** **ש"ת** **מפנים**, הוא נתון **מרשים** המלמד על הסולידריות בחברה הישראלית ועל החוסן שלה.

(1) ציינו מעל כל אחת מצורות הבינוני המודגשות את חלק הדיבור שבו היא משמשת בקטע.

(2) לפניכם שני משפטים ובכל משפט מודגשת צורת בינוני. ציינו ליד כל משפט את השורש של

צורת הבינוני המודגשת בו.

- שיעור התנדבות של כמעט חמישים אחוז הוא נתון **מרשים**. השורש: ר-ש-מ
- ההורים **מרשים** לילדיהם לצאת לפעילויות התנדבות שונות. השורש: ר-ש-ה

ב. לפניכם כותרת מאמור 2: סולידריות כמשאב **מתפקה**.

(1) מהו חלק הדיבור של המילה **מתפקה** שבכותרת? ש"ת

(2) מבין המילים שלפניכם הקיפו את המילה שהיא מאותו השורש של המילה **מתפקה**.

פלא, **פליין**, **יכלת**, **מכולה**

ג. לפניכם קטע, ובו פעלים סבילים.

בתקופת המלחמה אנשים רבים ביקשו להתנדב. איך ספור התארגנויות חברתיות **הוקמו** בן לילה, וקהילות שלמות **נולדו** בן רגע. בחברה שיש בה סולידריות **יימצאו** שיעורים גבוהים של התנדבות. קבוצות ששואפות ליצור בתוכן לכידות, יוזמות פעולות **שמכוונות** לטובת הציבור ובאות לידי ביטוי בעזרה לזולת.

הקיפו בקטע ארבעה פעלים סבילים, וציינו מעל כל פועל סביל שהקפתם את הבניין שלו.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

15. א. לפניכם רשימת מילים שמשמעותן המשותפת היא מקום.

מַחְלָף, מְלוּנָה, מוֹעֵצָה, מַחְבּוּא, מוֹסָד, מְבִנָּה, מְפַקֵּדָה

(1) בטבלה שלפניכם מיינו את המילים שברשימה על פי המשקל.

מקטל	מקטול	מקטלה
מחלף	מחבוא	מלונה
מוסד		מועצה
מבנה		מפקדה

(2) כתבו לכל אחת מן המילים: מוֹעֵצָה, מְבִנָּה, מְפַקֵּדָה שם עצם מאותו השורש במשקל כלשהו שמשמעותו היא בעל מקצוע או תפקיד. שימו לב: על כל שם עצם להיות במשקל אחר.

מוֹעֵצָה יועץ, מְבִנָּה בנאי, מְפַקֵּדָה מפקד

ב. בתשדיר פרסומת מטעם מערך הסייבר הלאומי שמטרתו להעלות את המודעות בנוגע להפצת מידע כוזב נאמר:

• "השתפת מסייעת לאויב, ויכולה להדביק את כולנו!"
 כותבי התשדיר גורו את המילה שתפת במשקל נפוץ.

(1) מהו המשקל? קטלת

(2) המשקל של המילה סייע לכותבי התשדיר להעביר את המסר. הסבירו קביעה זו באמצעות שימוש במונחים לשוניים. משקל זה מציין מחלות, ובאמצעות השימוש בו מועברת ביקורת המדמה את פעולת השיתוף למחלה.

ג. באותו תשדיר נאמר המשפט:

• "דוד, אני זורעת תבהלה".

(1) ציינו את השורש ואת המשקל של המילה תבהלה.

השורש: ב-ה-ל המשקל: תקטלה

(2) מבין המילים שלפניכם הקיפו שתי מילים שתפקיד האות תי"ו בהן זהה לתפקיד האות תי"ו במילה תבהלה.

תקלה, תפאורה, תפוסה, תפונה, תפירה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ד, מס' 11281 + נספחים

16. א. לפניכם שני משפטים, ובהם שמות פעולה. **התפעל**
- סולידריות היא סוג של **התארגנות** אנושית שבה החברים אחראים **לארגון** **לעשייה**. **פיעל** **פעל (קל)**
 - התבוננות בשלושה מונחים תעמיק את **הבנת** המושג "סולידריות". **התפעל**
- הקיפו **ארבעה** שמות פעולה בבניינים **שונים**, וציינו מעל כל שם פעולה את הבניין שלו.

ב. לפניכם צירופי מילים, ובהם שמות מודגשים.

- **משמעות** המאמר
- מענה **מהיר**
- מעשים **פסולים**
- בסיס **רעיוני**

(1) בטבלה שלפניכם מיינו את השמות המודגשים לפי **דרך התצורה**.

שורש ומשקל	בסיס וצורן גזירה סופי
מהיר	משמעות
פסולים	רעיוני

(2) אחד מן השמות המודגשים בראש סעיף ב הוא **צורת בינוני**.

העתיקו אותו, וציינו את הבניין שלו. **פסולים** **פעל (קל)**

ג. לפניכם משפט, ובו ארבע מילים מוגדלות שבכל אחת מהן מודגש **הצורן הסופי**.

- קבוצת מכבי תל אביב המירה את **תלבושתה** הכחולה לבנה בתלבושת צהובה.

(1) מהו **סוג** הצורן הסופי **המשתף** לארבע המילים? הקיפו את התשובה הנכונה.

נטייה / גזירה

(2) מבין ארבע המילים העתיקו את המילה שהצורן הסופי בה **יוצא דופן** מבחינת **המשמעות**. **תלבושתה**

(3) ציינו את **המשמעות** של הצורן היוצא דופן. **שייכות נקבה**

(4) ציינו את המשמעות **המשתפת** לצורן הסופי שבשלוש המילים האחרות. **נקבה**

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך